

Predkladacia správa

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov.

V súlade s Programovým vyhlásením vlády SR v oblasti justície a legislatívy je potrebné reagovať na signály o závažných a rozsiahlych problémoch vyskytujúcich sa v aplikačnej praxi súdov. V Programovom vyhlásení vlády SR sa konštatuje, že *„vláda považuje súdnu moc a zabezpečenie jej kvalifikovaného výkonu za jednu zo svojich hlavných priorít. Rešpektuje skutočnosť, že nezávislá a nestranná justícia je neoddeliteľnou súčasťou demokratického a právneho štátu a bude vytvárať podmienky na zefektívnenie a skvalitňovanie súdneho konania a rozhodovania bez zbytočných prieťahov.“*

Návrh zákona sa predkladá podľa Plánu legislatívnych úloh vlády SR.

Ciele navrhovanej právnej úpravy:

- rozšíriť skrátenie konanie na všetky veci na plnenie,
- upraviť jasné pravidlá postupu odvolacieho súdu pri preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa,
- zaviesť tzv. revízny princíp do dovolacieho konania, podľa ktorého by dovolací súd definitívne ukončil prípad bez zrušenia rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie,
- podstatne zjednodušiť dedičské konanie,
- zaviesť elektronickú komunikáciu medzi súdom a účastníkom konania,
- v najzávažnejších prípadoch, kedy hrozí nenapraviteľná ujma poskytnúť maximálne rýchlu ochranu predbežným opatrením,
- umožniť sudcom praktickým, rýchlym rozhodnutím spravodlivo usporiadať veci účastníkov konania,
- zavedením nového exekučného titulu zrýchliť vymožitelnosť práva v obchodno-právnych transakciách,
- zabezpečiť, aby pri zneužití dokladu totožnosti pri prevodoch nehnuteľností poškodené osoby mali garantovanú náhradu škody,
- zabrániť neprimerane vysokým úrokom z omeškania v spotrebiteľských zmluvách a zjednotiť úpravu úrokov z omeškania v obchodno-právnych a občianskoprávných veciach.

Predkladanú novelu Občianskeho súdneho poriadku považuje predkladateľ za dôležitú v rámci prípravy nového procesného kódexu, ktorý by mal nadväzovať na nový Občiansky zákonník pripravovaný v súlade s plánom legislatívnych úloh vlády (2010). Za nešťastné by považoval predkladateľ také riešenie, podľa ktorého by sa s výrazným predstihom prijal nový procesný kódex pred Občianskym zákonníkom, pretože takto by sa nedalo vyhnúť istej novelizácii v závislosti od úpravy práv a povinností v Občianskom zákonníku.

Predkladateľ považoval za vhodné, aby pri príprave procesného kódexu mohli jeho tvorcovia čerpať už aj z poznatkov o využívaní nových procesných inštitútov.

Predkladateľ zmonitoroval procesnú úpravu v krajinách Európskej únie a to z právnych poriadkov blízkych slovenskému procesnému právnemu poriadku. Novo navrhované inštitúty sú v Európe veľmi efektívne a zabezpečujú včasné poskytnutie spravodlivosti a rýchlu vymožitelnosť práva. Revízny princíp je nielen vo fakultatívnej rovine upravený napr. v Nemecku, Rakúsku, Slovinsku, Chorvátsku a za samozrejmu

vec tieto štáty považujú, že vec skutkovo ustálenú dovolací súd len pri nesprávnom právnom posúdení vecne ukončí a nezrušuje rozhodnutie.

Novo navrhovaný dôvod zrušenia rozsudku súdu prvého stupňa v rámci apelácie je o tzv. totálnom zlyhaní súdu prvého stupňa, kedy aj po skutkovej, aj po právnej stránke súd prvého stupňa pochybil. Nebude to však na úkor odvolacích súdov, pretože tie budú môcť znovu využiť ten istý súd prvého stupňa, aby veci po skutkovej stránke dovybavil, ale to všetko bez zbytočného zrušovania rozsudkov. Je nepochybné, že zrušenie rozsudku je o niekoľko mesačnom a možno aj ročnom oddialení konečného vybavenia veci.

Za neprijateľné považoval predkladateľ opakované posúvanie spisu v dedičských veciach medzi notárom a súdom. V zahraničných úpravách možno vysledovať proces, podľa ktorého notár úplne vybaví vec pri zachovaní právneho prostriedku nápravy proti rozhodnutiu, ktoré vydá.

V rovine fakultatívnej sa zavádza nový inštitút (rozkaz), podľa ktorého je možné rozhodnúť všetky veci na plnenie bez ohľadu na pôvod vzniku povinnosti (na splnenie povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva). Rozkazom je napríklad možné uložiť aj povinnosť vydať vec, povinnosť ospravedlniť sa, povinnosť zdržať sa určitého konania, povinnosť uzavrieť zmluvu, povinnosť vypratať nebytové priestory, povinnosť platiť na výživu, etc. Uvedené veci považuje zákonodarca za plnenie povinnosti. Sudcom sa zjednoduší rozhodovanie veľmi náročných vecí o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Účastníkom sa zjednoduší a uľahčí prístup k súdu pri využití elektronickej komunikácie so súdom, čím sa aj znížia výdavky účastníkov v súdnom konaní.

Po vzore Nariadenie EP a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (tzv. bagateľné spory) sa urýchli konanie v týchto veciach, ale tiež aj umožní sudcom, aby neprimerane vysoké odmeny najmä pri zastupovaní advokátom znížili, pokiaľ sú neprimerané k výške pohľadávky. Nebýva ničím neobvyklým, že v sporoch o pár sto korún náhrada trov advokáta predstavuje niekoľko tisíc korún.

Predkladateľ navrhuje zabezpečiť mechanizmus, podľa ktorého by osoby, ktoré doplatili na podvody pri falšovaní dokladov totožnosti v súvislosti s prevodom nehnuteľností, mali zabezpečené vrátenie nemalých finančných prostriedkov a to od osôb oprávnených na uzatváranie zmlúv o prevodoch nehnuteľností.

Pri rešpektovaní smernice 2000/35/ES Európskeho parlamentu a Rady z 29. júna 2000 o boji proti omeškaným platbám v obchodných transakciách sa navrhuje zjednotenie úpravy úrokov z omeškania a explicitne sa pri spotrebiteľských zmluvách poskytuje ochrana spotrebiteľom, na ktorých bude dopadať výlučne úprava úrokov z omeškania podľa Občianskeho zákonníka a to i pre prípad, že zmluvné strany si dohodli aplikáciu obchodného práva. Osobám oprávneným na podnikanie sa umožní obrátiť sa priamo na faktúrou za veľmi prísnych podmienok, aby nedochádzalo k zneužívaniu faktúry ako nového exekučného titulu. Sleduje sa tým aj odbremenenie súdov od veľkého počtu žalôb na zaplatenie ceny za dodané dielo a zároveň účinné vymáhanie práva bez niekoľkomesačného až niekoľkoročného predchádzajúceho základného súdneho konania.

Zámerom návrhu zákona je aj odstránenie niektorých neefektívnych mechanizmov, ktoré bránili včasnému poskytnutiu ochrany dotknutým subjektívnym právam a právom chráneným záujmom.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskych spoločenstiev.

